

A könyvesbolt a város északi részén van, a Main Street és a Logan sarkán. Szembe a vasútállomással. Ebben a negyedben élnek az új bevándorlók, ukránok, lengyelek, zsidók, görögök, újabban magyarok. Nem csak az újak, itt telepedtek le az első honfoglalók is, a burdos házak lakói, akik John Marlyn Under the Ribs (A halál szorításában) című regényében nyertek megörökítést. Itt sorakoznak a más ajkú szomszédok mellett a magyar mészárszékek, éttermek, s itt van a Szabados fodrászüzlet szomszédságában a magyar könyvesbolt is. Szombat délelőttökön be-bejárok, s élvezettel lapozgatom a régi és új kiadású könyveket, folyóiratokat. Mindenek fölött élvezetet jelent a tulajdonos Koributiák Jenő, s a kuncsaftosok atyafias társasága. Ma is otthonias hangulatban nyitok ajtót, a megszokott fogadtatás reményében.

- Á, alázatos szolgálja, Janókám! - köszönt a könyves, karjait kitárva.

- Kívánok, Jenő bátyám - üdvözlöm az alacsony, görbe lábú, vékony bajúszos boltost. - Csukjam be az ajtót?

- Legyen szíves. Ezer éve nem láttuk. Anyuka, jöjjön csak, itt van a Janó. Jaj, Janókám, foglaljon helyet. Parancsoljon. Egy pillanat, elrendezem ezeket az újságokat. Hogy van, Janókám?

- Jól vagyok. És maguk?

- Hát, vagyogatunk. Én kapálok, kapálgatok, anyuka meg az üzletet vezeti. Nagyon beteg volt a lelkem a múlt héten.

Kelemen néni betipeg a konyhából.

- Jónapot, Janóka.

- Csókolom, Kelemen néni. Hallom, rosszul tetszett lenni. Remélem, nem komoly dolog.

- Nem-e? - mondja Jenő. - Itt sóhajtozott szegénykém, hogy bekrepálunk. Jót nevet rajta. - Oh, egyem meg ezt a szép kis mamikámat. - Jenő megöleli az anyját. - Olyan boldog vagyok, ha benyit hozzánk ez a Janó gyerek.

- Na ne mondja! Mégis hogy lekapott, amikor először itt jártam, s megmondtam a munkahelyemet.

- Hát le, Janókám. Meg is bántam nagyon. No nem irígységről volt szó, mert valóban megbecsülendő dolog, ha fiataljaink között vannak kanadai egyetemest végzetek. De tudja, megfordulnak sokan ebben az üzletben. Messziről jönnek, Montreálból, Torontóból, New Yorkból, s mondanak akkorákat, hogy na! Némelyikről lerí, hogy kubikos átképzős volt otthon, itt meg, kedves nemzetes uram bátyám, kérlek alázattal, megjátssza a nagyot. Ritkaság számba megy az olyan manusz, aki őszintén bevallja, hogy nézd, kedves öregem, én ebben és ebben

az üzemben kapálok, vagy ez és ez után a repülő után kaparom az utat, hehehe. Jaj, Janókám, mi olyan jól kinevetjük magunkat, ha együtt vagyunk.

- Nálunk marad ebédre, Janó? - kérdi Kelemen néni. Éppen olyan alacsony, mint Jenő, szép szabályos arccal, nagy barna, szomorkás szemekkel.

- Oh, ne tessék fáradozni.

- Nem fáradozás ez - legyint. - Most főzöm az ebédet ennek a rossz csontnak. Ki tudja, hol csatangolt egész éjjel? Szereti a májas gombócot?

- Világos, mint a vak ablak - vág közbe Jenő. - Csak menjen, anyuka, csinálja, mert már a szemem kopog az éhségtől. Na, mit szól az új könyvállványhoz, Janó?

- Nagyon szép. Úgy gyarapszik ez a kis üzlet, hogy öröm látni.

- Hát igyekszünk, Janókám, igyekszünk. Ha látta volna hat évvel ezelőtt. Tyűha! Néhány újság, meg egy csomó öreg könyv volt az egész.

- Azért nem ártana, ha mai otthoni írók könyveiből is rendelne párat.

- Majd sor kerül azokra is. Csak az a baj, hogy a magyar kuncsaftosokra nem nagyon lehet számítani. Mesélem anyukának is, hogy olyan eszes, élelmes ez a magyar nép, hogy na. Megállja az a helyét mindenben és mindenütt. Sportban, tudományban, irodalomban. Csak az a baj, hogy túl gyorsan asszimilálódik az új környezetbe. Vegyük itt a fürdővárosi magyarokat. Van jó munkájuk, szép házuk, modern berendezésük. Legtöbbnek van kocsija, aztán jön a nyaraló, a velejáró motorcsónak, a pecafelszerelés, vadászpuska. (Úszunk az adósságban. Ezért fürdőváros Winnipeg neve, hehehe.) Kritizálják a kanadaiakat, hogy kulturális szempontból milyen prosztók, nincs a városban egy színház. De könyveket ők maguk sem vásárolnak.

Csöngetnek az ajtón, középkorú férfi jön.

- Á, alázatos szolgája, dr. Krekk. Ezer éve nem láttuk - üdvözli Jenő.

- Van szerencsém, Jenőke. Erre jártam a fodrászomnál, s gondoltam, benézek. Jól vannak, mondja?

- Vagyogatunk, vagyogatunk, dr. Krekk. Anyuka nem valami jól érezte magát, de most már jobban van. Én meg kapálok, kapálgatok a villanszerelő üzemben. Na, hogy tetszett a Gül Baba a református hallban? Láttam, ott volt a felesége önagyszával.

- Gyenge teljesítmény volt - legyint dr. Krekk. - De mi jót várhat az ember a lúformátusoktól? A szegény tenornak olyan nyápic hangja volt, mint a macskának, ha a farkára lépnek.

Dr. Krekk az új könyvállványra pillant.

- Oh, látom, megjött az új Országgh szótár. - Leveszi a hatalmas kötetet a polcról, gyakorlott ujjakkal belelapoz. Majd a hátsó fedőlapra fordít. - Szent Isten! Tizenhét dollár! Jenőke, maga megkopaszt bennünket.

Jenő kezéből kicsúsznak az iratok.

- Annyi van beleírva? - kérdi. Körül megy a púlon, megnézi az árat. - Tyúha, annyi is az. - Bocsánatkérően széttárja a rövid karját. - Nagyon drágák a hazai könyvek, kéremszépen. Ha ezt a könyvet megvetné otthon valakivel, négy dollárból megúszná az egész melódiát. De így, hivatalos úton, a torontói ügynökségen keresztül, sokba kerül. Szabott ár, szabott ár, kérem.

Dr. Krekk gyorsan visszateszi a kötetet, fejét negyvenöt fokos szögbe hajtja, s úgy nézegeti a könyvcímeket.

Csengetnek az ajtón. Két fiú gyerek jön.

- Kezét csókolom - köszönnek. - Elküldött apukám az újságért - mondja az idősebb.

- Oh, ti vagytok a Jóó fiúk! - tréfálgozik Jenő, a pulton átnyújtva a Kanadai Magyarorságot.

- Igen - válaszolnak a fiúk kórusban. Az idősebb fogja az újságot, leteszi a tizenöt centet s nesztelenül kiosonnak az ajtón.

Jenő rámkacsint.

- Magának mikor lesznek már ilyen kis csemetéi? Ha nem igyekszik a házassággal, lemarad, mint a borraaló.

- Én magára várok.

- Adná az Isten, hogy ne soká kellene várnia - sóhajt. - De nehéz itt az embernek magához való hajadont találni. - Jenő házas volt otthon, szép feleséget, fiú gyereket hagyott hátra. - Hisz láthatta Janókám a Polish Hallban, hogy még a besavanyodott csatamének is kosarat adnak az embernek.

- Anatole France - morgolódik magában dr. Krekk. Ujjait sétáltatja a könyvek szegélyén, mintha zongorázna. - No még ez hiányzott! - kiált fel. - Nagy Lajos: Kiskunhalom! - s elkapja a kezét a könyvről.

Jenő ijedten néz rá.

- Ne őrijtsen meg, Jenőke! Tudja maga, ki az a Nagy Lajos?!

Jenő még jobban megszeppen. Nyilván nem ismeri Nagy Lajos munkáit, s most attól fél, hogy azok valami betegséget terjesztenek.

- Ez után már csupán Marx Tőkéje hiányzik!

Jenő behúzott nyakkal felszedi az elejtett iratokat. Suhancok állnak meg a kirakat előtt, benéznek az ablakon. Kócos indián fiúk. Hétköznapi, ha Kelemen néni egyedül van a boltban, bevágják az ajtót, bekiáltanak valami fajtalanságot, amit az idős asszony nem ért, aztán elrohannak. Most röhögve, egymást lökdösve állnak odébb.

- Én kérem szépen, könyvárus vagyok - mentegődzik Jenő. - A magyar kultúrát akarom eljuttatni az idegenben élő honfitársak kezébe.

- Na ne mondja! Még mindjárt térdet hajtok magának. - Rám néz, mióta bejött először.

Jenő igyekszik kibújni a kényes helyzetből.

- Bocsánat, el is felejtettem bemutatni kegyednek a fiatal barátomat.

Kezet fogunk, bemutatkozunk.

- Mondja csak a nevét még egyszer.

Mondom.

- Ja, emlékszem rá. Maga fordít, nemde?

- Néha, keveset.

- Olvastam belőlük a Kanadai Magyar Újságban. Nem rosszak, jó markáns amerikai, angol elbeszélések. De mondja, miért használja azokat a pórias kifejezéseket?

- Igyekszem ragaszkodni az eredeti szöveghez. Sok van belőlük?

- Ah, kedves uram, hemzsegnek. Az egyikben arról van szó, hogy George hazatolja Emilyt, a ház előtt átfogja a derekát s a ciprus bokornak támasztja. Hát kérem, a magyar irodalomban ilyen dúrva nyelv nem használtatik.

„Tatik, tetik, a magyarban nem használtatik,” jut eszembe a középiskolai tanmese.

- De mit várhat az ember, ha a mi kis könyvesünk nem Prohászkt, de Nagy Lajost tartja a polcain - mondja a doktor, tréfásan megfenyegetve Jenőt. - No, viszlát, pá!

Az ajtó előtt megáll.

- Mondja csak, maga könyvtáros?

- Igen.

- Jaj de jó! Már hónapok óta kutatok egy biokémiai könyv után. Maguknál biztos megvan az egyetemi könyvtárban. Lenne kedves elhozni? Ugorjon be az irodámba. Biztos tudja, hol dolgozom. - Ezt úgy mondja, mintha illenék tudnom.

Jenő utána legyint, amikor becsukja maga mögött az ajtót.

- Beképzelt kubikos átképzős.

- Milyen doktor ez? - kérdem.

- Doktor a keresztanyja térde. Laborban dolgozik, technikus beosztásban. No látja, Janókám, ilyen alakokkal van tele a fürdőváros. Kritizálnak, csipkelődnek, megjátsszák magukat, hogy ők a kisujjukból rázzák a Mikszáthot, meg a Krúdyt, de dugvást olyan könyveket falnak, mint a Cafrangon aluli házasság, vagy a Holdfény Manhattánban, melyekben minden oldalon manóznak. Közben panaszkodnak a fürdővárosra, hogy itt nincs színház, nincs koncerthall. S ha van, feléje se mennek. A múltkor is a Messiást mutatták be, mégpedig azzal a világhírű kanadai operaénekesnővel. Anyuka, hogy is hívják azt a nőt, akit még Moszkvában is úgy megtapsoltak? Marshall, ja, Louise Marshall. Szóval van itt kultúra, kérem, csupán áldozni kell rá egy kicsit. Ismerek például egy igen eminens urat az üzemben, aki kanadai létére felteszi a Kapitány Pannit, s behúnyt szemmel hallgatja.

Jenő megáll, mintha kifutott volna a szuszából. Körülnéz a könyvesboltján. Kicsike az, a Portage Streeten levő fényes üzletekhez képest mosolykeltően kicsi. A cinikus megfigyelő talán azt is mondaná, hogy Jenő úgy feszít benne, mint nagy dugó a kicsi üvegben. De az ő vára az, a maradandóság és emberi alkotás jelképe. Majdnem úgy teremtette ő azt, mint Isten a világot: a semmiből.

- Tálalva az ebéd - szól ki Kelemen néni.

Jenő elgondolkozik. Ujja hegyével alumínium műfogait kocogtatja.

- Mai írókat mondott, Janókám? - kérdi.

- Hát egy jó könyvesboltban...

- Speciel kikre gondol?

- Oh, a hazaiakra és az emigránsokra. Az előbbieik közül igazán elérne Galambos Lajos, Szabó István, Rákossy Gergely, Végh Antal, Moldova György. A menekültek közül meg ott van Wass Albert, Márai, Gömöri...

- S a hazaiak milyenek? Vonalasak?

- Dehogy, őszinték.

Bemegyünk a konyhába, mely keménypapírral van elrekesztve az üzlet testéből. A sok limlomtól alig lehet megfordulni. Ott gőzölög a kis asztalon a májas gombóc, mely igen ízletes, s

A könyvesboltban

Written by Miska János

jó szívvel kínálják.